

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till
lagar om ändring av lagen om Rundradion Ab samt om
upphävande av 5 kap. i lagen om statens televisions- och
radiofond**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att lagen om Rundradion Ab ändras.

Det föreslås att till de allmännyttiga uppgifter som föreskrivits Rundradion Ab fogas en skyldighet att erbjuda underhållningsprogram och program avsedda för barn. Vidare föreslås att de allmännyttiga uppgifterna utökas med bestämmelser om stödande av jämställdhet och medborgarinflytande.

Enligt propositionen överförs uppgiften att välja verkställande direktör för Rundradion Ab till styrelsen. Till lagen fogas även bestämmelser om styrelsens sammansättning och uppgifter. Till förvaltningsrådets uppgifter hör fortfarande att besluta om omfattningen av och riktlinjerna för Rundradion Ab:s verksamhet samt att övervaka fullgörandet av den allmännyttiga

verksamhet som i lag föreskrivits för bolaget.

Förvaltningsrådet skall välja bolagets styrelse, vars medlemmar skall företräda mångsidig och med tanke på bolagets centrala uppgifter och verksamhet viktig sakkunskap. Styrelsemedlemmarna får inte vara medlemmar i förvaltningsrådet och inte heller höra till företagets operativa ledning.

I propositionen föreslås dessutom att paragraferna om koncessionsavgift i lagen om statens televisions- och radiofond upphävs vid den slutliga övergången till digital televisionsverksamhet.

Lagen om ändring av lagen om Rundradion Ab avses träda i kraft den 1 januari 2006.

Lagen om upphävande av 5 kap. i lagen om statens televisions- och radiofond avses träda i kraft den 1 april 2008.

INNEHÅLLSFÖRTEKNCNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTEKNCNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Nuläge.....	4
1.1. Lagstiftning och praxis.....	4
Rundradion Ab:s förvaltning.....	4
Rundradion Ab:s allmännyttiga uppgift.....	5
Koncessionsavgift enligt lagen om statens televisions- och radiofond.....	6
Arbetsgruppen Televisionsverksamhet och Rundradion Ab i Finland 2010.....	7
1.2. Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU	8
1.3. Bedömning av nuläget	9
Rundradion Ab:s förvaltning.....	9
Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet	9
Koncessionsavgiften	10
2. Målsättning och de viktigaste förslagen.....	11
Förvaltningen av Rundradion Ab	11
Allmännyttig verksamhet.....	12
Koncessionsavgiften	13
3. Propositionens konsekvenser	14
3.1. Konsekvenser i fråga om statsfinanserna	14
3.2. Konsekvenser i fråga om Rundradion Ab:s verksamhet och ekonomi....	15
3.3. Konsekvenser i fråga om kommersiell televisions- och radioverksamhet	16
3.4. Samhälleliga konsekvenser	17
3.5. Konsekvenser i fråga om organisation och personal	17
4. Beredningen av propositionen	17
DETALJMOTIVERING	17
1. Lagförslag	17
1.1. Lagen om Rundradion Ab	17
1.2. Lagen om upphävande av 5 kap. i lagen om statens televisions- och radiofond	21
2. Ikraftträdande	22
3. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	22
3.1. Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet och yttrandefriheten.....	22
3.2. Statens televisions- och radiofond och budgetmakten.....	23
3.3. Bedömning av lagstiftningsordningen.....	23

LAGFÖRSLAG	24
om ändring av lagen om Rundradion Ab	24
om upphävande av 5 kap. i lagen om statens televisions- och radiofond	26
PARALLELLTEXT.....	27
om ändring av lagen om Rundradion Ab	27

ALLMÅN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Rundradion Ab:s förvaltning

Rundradion Ab är ett statsbolag som har en samhällelig specialuppgift, varför det har givits en speciallag om förvaltningen av bolaget och om dess uppgifter, dvs. lagen om Rundradion Ab (1380/1993). Bolaget är verksamt inom kommunikationsministeriets förvaltningsområde och sådana uppgifter som gäller ministeriets centrala bolag är beredningen av lagstiftningen angående bolaget och beredningen av statsrådsbeslut angående den med tanke på bolagets verksamhetsbetingelser viktiga televisionsavgiften. Kommunikationsverket har i uppgift övervaka efterlevnaden av lagen om televisions- och radioverksamhet (744/1998). Kommunikationsverket tar också ut televisions- och koncessionsavgifter till statens televisions- och radiofond i enlighet med lagen om statens televisions- och radiofond (745/1998).

Enligt lagen om Rundradion Ab är bolagets förvaltningsorgan förvaltningsrådet, styrelsen och generaldirektören som är bolagets verkställande direktör. Enligt lagens 5 § väljer riksdagen de 21 medlemmarna i förvaltningsrådet vid valperiodens första riksmöte. Medlemmarna i förvaltningsrådet skall företräda vetenskap, konst, kulturarbete samt kännedom om näringslivet och ekonomin samt olika samhälls- och språkgrupper. Förvaltningsrådet har inom sig utsett ett särskilt arbetsutskott som före förvaltningsrådets egentliga sammanträde ingående behandlar ärenden som skall behandlas av förvaltningsrådet. Förvaltningsrådet har även befullmäktigat två företrädare för personalen att delta i sina sammanträden.

Förvaltningsrådets uppgifter sträcker sig enligt 6 § från valet av verkställande direktör och styrelse till fattandet av beslut om omfattningen av bolagets verksamhet. Om styrelsens och verkställande direktörens

uppgifter finns i lagen inte några särskilda bestämmelser utan om dessa bestäms i bolagets bolagsordning.

Enligt vedertagen praxis har det ansetts att ägarstyrningen av Rundradion Ab sker genom försorg av det förvaltningsråd som utsetts av riksdagen. Förvaltningsrådet fattar beslut i ärenden som avser betydande inskränkningar av verksamheten eller väsentliga ändringar av bolagets organisation. Vidare övervakar förvaltningsrådet fullgörandet av den programverksamhet som bedrivs i allmännyttigt syfte, fattar beslut om budgeten för följande år och granskar och godkänner styrelsens årsberättelse. Förvaltningsrådet ger också fullmakt att teckna bolagets firma, övervakar förvaltningen av bolaget och ger till ordinarie bolagsstämmen ett yttrande med anledning av bokslutet och revisionsberättelsen och övervakar att bolagsstämmans beslut verkställs. Förvaltningsrådet har också i uppgift att sammankalla bolagsstämmen och bereda de ärenden som skall behandlas vid stämman. Förvaltningsrådet kan även avgöra andra ärenden som styrelsen underställt detta.

Lagen om Rundradion Ab ändrades år 2003 så, att förvaltningsrådet årligen skall lämna en berättelse om bolagets verksamhet till riksdagen. Utgående från denna berättelse kan riksdagen föra en diskussion om den allmännyttiga verksamhet som Rundradion Ab bedriver, innehållet i den service som bolaget tillhandahåller och den övriga verksamheten.

Rundradion Ab:s styrelse väljs av förvaltningsrådet. Styrelsemedlemmarna skall väljas så att styrelsen företräder de båda språkgrupperna och tillräcklig kännedom om skötseln av den allmännyttiga verksamheten enligt 7 § i lagen om Rundradion Ab. För närvarande har Rundradion Ab en s.k. intern styrelse. Bolagets verkställande direktör är styrelseordförande och de övriga medlemmarna består av direktörerna för radio- och televisionsverksamheter samt den svenska verksamheten. Dessutom har personalen rätt att utnämna en ordinarie

styrelsemedlem.

Styrelsen för Rundradion Ab utför de uppgifter som ankommer på styrelsen i ett aktiebolag i enlighet med lagen om aktiebolag (734/1978), med de undantag som nämns i lagen om Rundradion Ab. Styrelsen utnämner bl.a. direktörerna för de olika verksamheterna samt de direktörer som är underställda direktörerna för de olika verksamheterna.

Enligt den gällande lagen anställer och entledigar förvaltningsrådet Rundradion Ab:s verkställande direktör samt fastställer hans lön och andra till befattningen anslutna villkor. Verkställande direktörens mandatperiod är fem år. Enligt den nuvarande arbetsordningen utnämner förvaltningsrådet också direktörer för de olika verksamheterna. Enligt arbetsordningen utnämner verkställande direktören programdirektörer för tv- och radiokanalerna på förslag av direktörerna för de olika verksamheterna. Direktörerna för de olika verksamheterna svarar inför förvaltningsrådet för programverksamheten inom sina områden och leder och övervakar programdirektörernas arbete inom verksamhetens kanaler samt svarar för organiseringen av övervakningen och ansvaret inom det egna området samt i egenskap av medlemmar av bolagets styrelse. Rundradion Ab har dessutom en ledningsgrupp bestående av verkställande direktören, direktörerna för de olika verksamheterna, direktörerna för centralförvaltningen samt en representant för personalen. Ledningsgruppen bistår verkställande direktören vid planeringen av olika funktioner och styrningen av verkställandet.

Rundradion Ab:s allmännyttiga uppgift

Enligt 7 § i lagen om Rundradion Ab är bolagets uppgift att tillhandahålla ett heltäckande televisions- och radioprogramutbud jämte special- och tilläggstjänster för alla på lika villkor. Dessa och andra innehållstjänster som ansluter sig till den allmännyttiga verksamheten kan tillhandahållas i alla telenät. Bolagets allmännyttiga verksamhet skall särskilt

1) stöda en fungerande demokrati genom att tillhandahålla ett mångsidigt utbud av fakta, åsikter och diskussioner i samhällsfrågor, även för minoriteter och specialgrupper,

2) stöda, skapa och utveckla den inhemska kulturen och förmedla dess resultat till allas förfogande,

3) främja programutbudets allmänbildande karaktär, stöda medborgarna i deras studier samt tillhandahålla andaktsprogram,

4) behandla de finskspråkiga och svenskspråkiga medborgarna på lika grunder i programverksamheten och tillhandahålla tjänster på samiska, romani och teckenspråk och i tillämpliga delar även för andra språkgrupper i landet,

5) förmedla myndighetsmeddelanden som anges närmare genom förordning och bereda sig på att sköta rundradioverksamheten under undantagsförhållanden, samt

6) framställa, producera och sända finländska program och förmedla nyheter och program mellan Finland och andra länder.

Om strukturen av Rundradion Ab:s programutbud beslutar förvaltningsrådet i samband med årsplaneringen och den därtillhörande beredningen av budgeten.

Rundradion Ab sänder för närvarande televisionsprogram på fem kanaler, varav tre förmedlas enbart digitalt. I och med de nya kanaler som inlett sin verksamhet år 2001 har timantalet för tv-sändningarna ökat avsevärt de senaste åren. År 2004 sände bolaget 19 882 timmar tv-program. Av programtimmarna var 11 procent svenskspråkiga sändningar.

Även timantalet i fråga om radiosändningarna har ökat avsevärt till följd av nya digitala kanaler. År 2004 uppgick sändningstiden för radion till sammanlagt 177 162 timmar och programtiden till 150 535 timmar. Programtiden för den svenskspråkiga radion uppgick till 29 932 timmar (15,5 procent av hela programtiden).

YLE Radio 1 sänder gudstjänster och andakter och sände exempelvis år 2004 från fem religiösa sommarfester. På televisionssidan sänder YLE TV2 gudstjänster. År 2004 sändes 36 gudstjänster, av vilka 15 var direktsända. Av dessa var 28

evangelisk-lutherska, tre ortodoxa och fyra andakter av frikyrkosamfund. Andaktsprogrammen inom både televisionen och radion produceras i samarbete med Kyrkans informationscentral. YLE FST och YLE Radio Vega tillhandahåller svenskspråkiga andaktsprogram.

Rundradion Ab producerar tjänster på samiska för radio, television och Internet. År 2004 sändes i norra Finland 1 987 timmar radioprogram på en egen kanal. I Sámi Radio sänds dagligen sex självproducerade nyhetssändningar och fem samnordiska samiskspråkiga nyhetssändningar. I Sámi Radio spelas huvudsakligen samisk musik. Dess andel av programutbudet är 35 procent. En ny tjänst är radiosända barnprogram. Den samnordiska samiskspråkiga allmännyttiga verksamheten och rundradioverksamheten utvidgades till att omfatta televisionen i början av år 2002, då den samnordiska samiskspråkiga tv-nyhetsverksamheten kom igång även i norra Finland. Tv-sändningen Oddasat betjänar på vardagar förutom den samiskspråkiga befolkningen även finskspråkiga tittare.

Rombefolkningens liv och aktuella frågor behandlas varje vecka i programmet Romanihelmiä, där det också sänds nyheter på romani.

Ryskspråkiga nyheter sänds dagligen i radio. Dessutom sänds engelskspråkiga TV-nyheter och program på nyhetskanalen Euronews. Textningen av programmen stöder också tjänsterna för invandrare.

TV 1 och YLE 24 erbjuder dagligen en nyhetssändning på teckenspråk. Med tanke på hörselskadade och döva textas även två dagliga nyhetssändningar regelbundet och program från de centrala programområdena såsom dramer, dokumentärer, faktaprogram, undervisningsprogram, underhållningsprogram, valdebatter och vissa evenemang textas i hög grad.

År 2004 sände Rundradion Ab 40 150 timmar till utlandet. YLE Radio Finland förmedlar via kortvåg eller mellanvåg det centrala programutbudet på Rundradion Ab:s radiokanaler på finska och svenska över hela världen. Kanalen tillhandahåller ett heltäckande programutbud, som förutom nyheter och aktualitetssändningar även

omfattar program på de inhemska radiokanalerna samt program producerade av landskapsradior. Dessutom sänder bolaget dagligen ca tre timmar program på ryska riktat till Östeuropa.

År 2004 förmedlade Rundradion Ab 85 myndighetsmeddelanden. Bolaget behövde inte förmedla några nödunderrättelser.

Även för Rundradion Ab har Internet blivit en allt viktigare serviceform som erbjuder nya möjligheter till deltagande och växelverkan. Nya serviceformer är bl.a. nätdiskussioner och allmänhetens idéer. År 2004 besöktes Rundradion Ab:s Internetsidor i genomsnitt av 464 000 personer per vecka.

Koncessionsavgift enligt lagen om statens televisions- och radiofond

Den televisionsavgift som tas ut hos den som har en tv-mottagare och de tidigare radio- och tv-licensavgifterna har allt sedan verksamhetens begynnelseår utgjort basen för bolagets finansiering. Efter att den kommersiella televisionsverksamheten kommit i gång har Rundradion Ab:s verksamhet även delvis finansierats med koncessionsavgifter som betalas av de kommersiella aktörerna. Anskaffningen av finansiering har ordnats så, att en viss andel av de kommersiella tv-bolagens omsättning har överförs till Rundradion Ab.

Den ersättning som de kommersiella TV-bolagen betalar blev lagstadgad först från och med ingången av 1999, under benämningen koncessionsavgift. Detta föregicks dock av en långvarig praxis från 1950-talet, enligt vilken Oy Mainos-TV-Reklam Ab betalade en s.k. avgift för allmännyttig verksamhet direkt till Rundradion Ab med stöd av ett inbördes avtal mellan bolagen. T.ex. på 1990-talet uppgick den årliga avgiften till inemot 300 miljoner mark. I den televisionskoncession som Oy Ruutunelonen Ab beviljades år 1999 togs också med en skyldighet att betala avgift för allmännyttig verksamhet.

Den koncessionsavgift som de kommersiella televisionsbolagen betalar är bunden till bolagens omsättning. Den omsättning som ligger till grund för koncessionsavgiften omfattar alla sådana

inkomster av reklam och sponsring i anslutning till televisionssändningar som sänds med stöd av koncessionen och är avsedda att tas emot i Finland samt andra inkomster av sändningsverksamhet i enlighet med koncessionen. Koncessionsavgiften tas ut enligt en progressiv skala av de koncessionshavare vars omsättning överstiger 3,4 miljoner euro.

En koncessionshavare som har beviljats koncession för att utöva televisionsverksamhet med digital signal är inte skyldig att betala koncessionsavgift före den 1 september 2010.

Inflödet av koncessionsavgifter som tas ut för den analoga televisionsverksamheten upphör då sändarna stängs av den 31 augusti 2007 i enlighet med ett beslut av statsrådet från den 4 mars 2004. Rundradion Ab har för sin del den 16 mars 2004 beslutat att bolaget övergår till helt digital sändningsverksamhet enligt den nämnda tidtabellen. Koncessionsavgifter för digital sändningsverksamhet börjar enligt den gällande lagen tas ut år 2010.

I lagen om statens televisions- och radiofond ingår också bestämmelser om justering av koncessionsavgiften under kalenderåret, justering av koncessionsavgiften efter kalenderåret, kringgående av koncessionsavgiften samt dröjsmålsränta. Kommunikationsverket kan med stöd av fullmaktsbestämmelsen utfärda närmare och till sin karaktär tekniska bestämmelser om redovisningen av koncessionsavgiften och exempelvis om lämnande av uppgifter som hänför sig till den fakturering som avgiften baserar sig på. Med stöd av fullmaktsbestämmelsen har Kommunikationsverket bl.a. den 22 augusti 2002 utfärdat anvisningar angående tolkningen av ändringar i uppbörden av koncessionsavgifter. Kommunikationsverket har också givit prejudikat som hänför sig till grunderna för koncessionsavgiften.

Statens televisions- och radiofonds medel används förutom för att finansiera Rundradion Ab:s verksamhet också för att täcka kostnaderna för uppbörden av avgifter till fonden och för övervakning av att bestämmelserna om televisions- och radioverksamhet följs. Statsrådet fastställer

årligen dispositionsplanen för statens televisions- och radiofond.

Den parlamentariska arbetsgrupp som år 2001 utrett hur verksamhetsbetingelserna för televisionsverksamheten kan förbättras utgick i sina förslag (kommunikationsministeriets publikationer 29/2001) från att övergången till digital televisionsverksamhet är en avsevärd tilläggsbelastning även för de kommersiella televisionsbolagen till följd av överlappande sändningskostnader och behovet av att utveckla nya tjänster.

Utgående från arbetsgruppens förslag ändrades lagen om statens televisions- och radiofond från och med den 1 juli 2002 så, att koncessionsavgifterna halverades. En koncessionshavare som har beviljats koncessioner för televisions- och radioverksamhet både med analog och digital signal skall i sin fakturering och bokföring skilja åt omsättningen från de olika koncessionerna så att den kan tas som grund för fastställandet av koncessionsavgiften. Om det av någon anledning inte är möjligt att på det här viset dela upp omsättningen, har Kommunikationsverket rätt att fastställa omsättningen för den verksamhet som utgörs av sändningar med digital signal. Eftersom Kommunikationsverket vid beslutsfattandet skall beakta sebarhets- och hörbarhetsområdet för den digitala signalen vid tidpunkten i fråga samt antalet digitala mottagare, har ökningen i antalet mottagare som är lämpliga för att ta emot digitala sändningar en minskande effekt på den koncessionsavgift som koncessionsinnehavarna betalar.

Arbetsgruppen Televisionsverksamhet och Rundradion Ab i Finland 2010

Kommunikationsministeriet tillsatte våren 2003 en parlamentarisk arbetsgrupp vars uppgift var att göra upp ett förslag för hur Rundradion Ab:s finansiering skall ordnas vid den slutliga övergången till digital televisionsverksamhet, med beaktande av tryggheten av verksamhetsbetingelserna för Rundradion Ab på lång sikt då det gäller genomförandet av bolagets uppgift att tillhandahålla ett heltäckande programutbud,

möjligheterna att effektivisera bolagets verksamhet samt verkningarna av bolagets finansieringsmodell på den finländska kommunikationsmarknaden. Vidare skulle arbetsgruppen utreda hur övergången till digitala televisionssändningar kunde påskyndas, enligt vilka principer och med vilken tidtabell en slutgiltig övergång till digitala televisionssändningar skall genomföras och hur skyldigheten att distribuera programutbud och tjänster i kabel-tv-nät skall utvecklas så, att den allmännyttiga verksamheten kan förmedlas på ett konkurrensmässigt neutralt sätt. I fråga om Rundradion Ab skulle arbetsgruppen dessutom utreda hur definieringen av allmännyttig verksamhet i enlighet med televisionssändning och radiolagstiftningen och Rundradion Ab:s uppgifter svarar på aktuella kommunikationspolitiska utmaningar och utmaningar i fråga om den konvergerande verksamhetsmiljön samt eventuella behov av att ändra bolagets förvaltningsmodell enligt 2 kap. i lagen om Rundradion Ab.

Arbetsgruppen överlämnade den 8 december 2003 sin mellanrapport Mot digitalåldern (Kohti digiaikaa) (kommunikationsministeriets publikationer 52/2003), där man föreslår att det markbundna analoga överföringsnätet skall läggas ner den 31 augusti 2007. Statsrådet fattade den 4 mars 2004 ett principbeslut om den slutgiltiga övergången till digitala televisionssändningar i enlighet med arbetsgruppens förslag.

Arbetsgruppen överlämnade sin slutrapport den 13 oktober 2004 (kommunikationsministeriets publikationer 59/2004). I enlighet med sitt uppdrag föreslog arbetsgruppen vissa kompletteringar och preciseringar i definitionen av Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet. I fråga om förvaltningsmodellen föreslog arbetsgruppen ändringar i bestämmelserna om förvaltningsrådet, styrelsen och verkställande direktören. Arbetsgruppen föreslog också att man i fråga om den digitala sändningsverksamheten helt skall frångå koncessionsavgiften så, att den inte mera skulle tas i bruk efter den 1 september 2010.

1.2. Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

Bestämmelserna om den allmännyttiga rundradioverksamhetens innehåll och finansiering har inte harmoniserats inom Europeiska unionen. År 1997 fogades till Amsterdamfördraget ett protokoll, enligt vilket bestämmelserna i grundfördraget inte påverkar medlemsstaternas behörighet att finansiera radio och TV i allmänhetens tjänst i den utsträckning som denna finansiering beviljas radio- och TV-organisationerna för att de skall utföra det uppdrag att verka i allmänhetens tjänst som har tilldelats dem, utformats och organiserats av varje medlemsstat och i den utsträckning som finansieringen inte påverkar handelsvillkoren och konkurrensen inom gemenskapen i en omfattning som kan strida mot det gemensamma intresset, varvid kraven på att utföra uppdraget att verka i allmänhetens tjänst skall beaktas.

Modellerna för organiseringen och förvaltningen av de allmännyttiga rundradiobolagen är rätt olika i olika länder. Orsakerna till detta är historiska, politiska och kulturella. Två huvudmodeller kan dock skönjas. Den ena är en genom lag eller motsvarande arrangemang grundad organisation inom den offentliga förvaltningen (t.ex. Förenade kungariket, Tyskland, danska DR). Den andra är en organisation av aktiebolagsmodell (t.ex. Sverige, Norge, Finland och danska TV2).

I de flesta västeuropeiska länder baserar sig finansieringen av den allmännyttiga rundradioverksamheten i huvudsak på de televisionssändningsavgifter som tas ut hos tittarna. I många länder får de allmännyttiga bolagen en del av sin finansiering även från reklammarknaden. Finlands nuvarande system med koncessionsavgift är en mycket nationell lösning. Något motsvarande system där de kommersiella aktörerna skulle delta i finansieringen av en icke-kommersiell aktörs verksamhet förekommer inte i andra EU-länder. Av kommersiella aktörer tas nog i flera länder ut olika avgifter av skattenatur, men de medel som då erhålls används för andra ändamål.

Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och EU har behandlats mera ingående i slutrapporten Televisions- och radioverksamheten inom den allmännyttiga verksamheten 2010 (Julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminta 2010) (kommunikationsministeriets publikationer 59/2004) av arbetsgruppen televisionsverksamhet och Rundradion Ab i Finland 2010.

1.3. Bedömning av nuläget

Rundradion Ab:s förvaltning

Den s.k. konvergensen inom kommunikationen och den därtill anslutande snabba förändringen på kommunikationsmarknaden ställer nya krav även på Rundradion Ab:s programverksamhet och på ledningen av bolaget. Konkurrensen om tittarnas och hörarnas uppmärksamhet intensifieras i takt med att det förändrade samhället medför nya skyldigheter för bolaget att producera tjänster i enlighet med grunduppgiften. I denna nya situation har det ansetts att Rundradion Ab behöver en till ansvarsförhållandena tydligare förvaltningsmodell som också är mera företagslik. Detta har även Statens revisionsverk fäst uppmärksamhet vid i sin revisionsberättelse om ägarstyrningen av statsägda bolag vilka handhar särskilda samhällseliga uppgifter (48/2003).

På grund av Rundradion Ab:s samhällseliga betydelse är det nödvändigt att bolaget fortfarande har ett av riksdagen valt förvaltningsråd, i vars uppgifter ingår att fatta beslut om omfattningen av och riktlinjerna för bolagets verksamhet samt att utöva tillsyn över fullgörandet av bolagets lagstadgade allmännyttiga uppgift.

En svaghet i Rundradion Ab:s nuvarande förvaltningsmodell har ansetts vara att den inte närmare definierar ställningen för bolagsstyrelsen och verkställande direktören. Styrelsen består för närvarande av bolagets högsta direktörer och ordförande är bolagets verkställande direktör. Eftersom bolaget har en intern styrelse, äventyras möjligheterna för styrelsen att övervaka det dagliga arbetet på det sätt som förutsätts i lagen om

aktiebolag. I lagen om Rundradion Ab finns inte någon bestämmelse om valet av styrelseordförande. I bolagsordningen bestäms att verkställande direktören skall vara styrelseordförande. Därmed realiserar dock inte övervakningen av verkställande direktören.

I nuläget är makt- och ansvarsfördelningen mellan styrelsen och verkställande direktören otydlig, så som konstaterats ovan. Dessutom måste arbetsfördelningen mellan förvaltningsrådet och styrelsen ses över.

Den snabbt föränderliga kommunikationsmarknaden framhäver även styrelsens betydelse som rådgivare för verkställande direktören och också för hela bolaget.

Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet

Rundradion Ab:s verksamhet och den princip om allmännyttig verksamhet som ligger bakom verksamheten understöds enligt gjorda undersökningar i hög grad av tittarna och lyssnarna. Definitionen av den allmännyttiga verksamhet som styr Rundradion Ab:s verksamhet har utvecklats under årens lopp och kan till största delen anses motsvara de kultur- och kommunikationspolitiska mål som i olika sammanhang har kommit fram i politiska diskussioner angående bolaget.

I regeringens proposition med förslag till lag om Oy Yleisradio - Rundradion Ab (RP 124/1993 rd) konstaterades att barnen utgör den viktigaste speciella målgruppen inom rundradioverksamheten. Utan public service ansågs det finnas risk för att barnprogrammen blir beroende av enbart utländska produktioner. I själva lagparagraferna nämndes barnprogrammen dock inte särskilt. Även fogandet av jämställdhet, växelverkan och underhållning till Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet skulle komplettera definitionen, dock utan att förändra grunden för en definition som konstaterats fungera väl.

Den nuvarande skyldigheten att behandla de finskspråkiga och svenskspråkiga medborgarna på lika grunder och tillhandahålla tjänster på samiska, romani

och teckenspråk samt i tillämpliga delar även för andra språkgrupper i landet är fortfarande en tidsenlig bestämmelse. Det svenskspråkiga programutbudet är en viktig del av Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet. Utan denna skyldighet skulle svenskspråkig television eller radio inte tillhandahållas i hela landet. Rundradion Ab:s uppgift när det gäller den allmännyttiga verksamheten är av speciell betydelse för den svenskspråkiga befolkningen, eftersom Rundradion Ab svarar helt för utbudet av svenskspråkig elektronisk kommunikation. För närvarande är den svenskspråkiga televisionen och radion organiserad som en helhet, vilket även med tanke på fortsättningen är det bästa sättet för att tillgodose den svenskspråkiga programverksamhetens behov.

Koncessionsavgiften

Omsättningen för de kommersiella televisionsbolag som verkar i en analog sändningsmiljö består praktiskt taget enbart av inkomsterna för den reklamtid som säljs i samband med programmen. Således är det relativt enkelt att fastställa inkomsterna av bolagens koncessionsbelagda verksamhet. Vid övergången till en digital sändningsmiljö där bolagen också tillhandahåller andra elektroniska tjänster än traditionella televisionstjänster och där utöver det koncessionsbelagda nätet även många andra nät kan utnyttjas för tjänsteutbudet, är det betydligt svårare, om inte rentav omöjligt, att fastställa den koncessionsbelagda omsättningen.

Fördelen med det finländska systemet med koncessionsavgift ansågs ursprungligen vara att de insamlade medlen styrs till utvecklandet av den audiovisuella produktionen. Under de senaste åren har de kommersiella aktörerna dock sett det så, att de måste delta i finansieringen av konkurrentens verksamhet och bolagen har därför föreslagit att koncessionsavgiften slopas.

Finansieringen av den allmännyttiga

televisionsverksamheten har också tagits upp i sådana EU-organ som behandlar konkurrenspolitiska problem. I synnerhet de allmännyttiga bolagens verksamhet på reklammarknaden har medfört många problem. Om man vill använda reklamfinansiering för att finansiera allmännyttig verksamhet har ett system med koncessionsavgift ansetts vara en konkurrenspolitiskt sett bättre lösning än att ett delvis offentligt finansierat allmännyttigt bolag självt skulle verka direkt på reklammarknaden.

Rundradion Ab:s verksamhet finansieras huvudsakligen med de televissionsavgifter och koncessionsavgifter som samlats i statens televissions- och radiofond. Efter de legislativa ändringar som gjorts de senaste åren utgjorde de sistnämnda avgifterna år 2003 bara omkring sex procent av de medel som samlats i televissions- och radiofonden.

På grund av halvering av koncessionsavgiften och på grund av att de mottagare som lämpar sig för att ta emot digitala sändningar blivit allmänna har koncessionsavgiftens betydelse minskat med tanke på Rundradion Ab:s ekonomi. Mängden medel som Rundradion Ab fått ur statens televissions- och radiofond har trots ovan nämnda omständigheter varit rätt konstant. Det finansieringsunderskott som föranleds av de minskade koncessionsavgifterna har kompenserats med höjningar av televissionsavgiften.

Den parlamentariska arbetsgruppen för televisionsverksamhet och Rundradion Ab i Finland 2010, som överlämnade sin slutrapport i oktober 2004, ansåg det viktigt att man vid granskningen av Rundradion Ab:s servicenivå har bevarandet av nuvarande nivå som utgångspunkt så, att man beaktar förväntade ändrings- och kostnadstryck. Det är möjligt att bibehålla Rundradion Ab:s position och utbudsvolym på nuvarande nivå och Rundradion Ab:s finansiering kan tryggas även om koncessionsavgiften slopas för de kommersiella aktörerna.

Arbetsgruppen för televisionsverksamhet och Rundradion Ab i Finland 2010 föreslog att televissionsavgiften även efter en övergång i sin helhet till digital television årligen skall

höjas fram till år 2010 så att den motsvarar stegringen i kostnadsnivån ökad med en procentenhet.

Vid den slutliga övergången till digital television ökar antalet frekvenser som står till förfogande. Således kan koncessionsavgiften inte längre på samma sätt som tidigare motiveras med att mängden frekvenser är begränsad.

2. Målsättning och de viktigaste förslagen

Förvaltningen av Rundradion Ab

Syftet med propositionen är att förtydliga förvaltningsmodellen för Rundradion Ab. Modellen skall ta hänsyn till det av riksdagen övervakade allmännyttiga bolagets samhällseliga betydelse. Det föreslås att Rundradion Ab:s förvaltningsmodell utvecklas så, att den ligger närmare den i aktiebolag utnyttjade allmänna förvaltningsmodellen enligt lagen om aktiebolag.

Förvaltningsmodellen för Rundradion Ab skall vara sådan att bolaget så väl som möjligt kan föregripa och anpassa sin verksamhet i en kommunikationsmiljö som förändras i snabb takt. I bolagets förvaltningsmodell bör man fortsättningsvis beakta den skyldighet att tillhandahålla allmännyttig verksamhet som har uppställts för bolaget. Med hjälp av den nya förvaltningsmodellen vill man säkerställa att bolaget effektivt och i enlighet med ägarens intressen kan verkställa de skyldigheter som uppställts för det.

Rundradion Ab skall fortfarande ha ett förvaltningsråd, vars uppgifter fastställs i lagens 6 §. Liksom nu skall förvaltningsrådet välja och entlediga styrelsen, besluta i ärenden som avser betydande inskränkning eller utvidgning av verksamheten eller väsentlig ändring av bolagets organisation, se till att uppgifter som hör till den programverksamhet som bedrivs i allmännyttigt syfte blir fullgjorda, godkänna styrelsens årsberättelse, övervaka förvaltningen av bolaget och till den ordinarie bolagsstämman ge ett yttrande med anledning av bokslutet och

revisionsberättelsen.

Utöver ovan nämnda uppgifter skall förvaltningsrådet årligen, efter att ha hört Sametinget i ärendet, till riksdagen lämna en berättelse om realiseringen av den allmännyttiga verksamheten. I och med preciseringen av definitionen av begreppet allmännyttig verksamhet skall uppmärksamhet även fästas vid att realiseringen av den allmännyttiga verksamheten övervakas. Förvaltningsrådet för Rundradion Ab skall således årligen till riksdagen lämna en berättelse i vilken uttryckligen redogörs för realiseringen av den allmännyttiga verksamheten.

Av Sametinget skall begäras utlåtande angående den del av berättelsen som gäller samerna. Detta för sin del förstärker samernas kulturella autonomi. Samernas ställning såsom urfolk har befasts i 17 § 2 mom. i grundlagen. Dessutom har Finland genom en år 1997 given lag antagit Europarådets i Strasbourg den 1 februari 1995 ingångna ramkonvention för skydd av nationella minoriteter (FördrS 2/1998), enligt vilken parterna åtar sig att där så är nödvändigt anta lämpliga åtgärder för att inom alla områden av det ekonomiska, sociala, politiska och kulturella livet främja fullständig och effektiv jämlikhet mellan personer som tillhör en nationell minoritet och dem som tillhör majoriteten. Även i den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (FördrS 23/1998), som i Finland trädde i kraft i mars 1998, uppställdes för Finland en skyldighet att se till att minoritetsspråkens ställning tryggas i fråga om den allmännyttiga radio- och televisionsverksamheten. Regeringen anser att förslaget om att höra Sametinget är en tillräcklig åtgärd med tanke på beaktandet av samernas intressen i Rundradion Ab:s verksamhet. Exempelvis i samband med behandlingen av den berättelse som lämnas till riksdagen bör det följas upp huruvida denna åtgärd är tillräcklig.

Bolagets förvaltningsråd beslutar om riktlinjerna för ekonomin och verksamheten. Enligt den gällande lagen beslutar förvaltningsrådet om budgeten för det följande året. Det föreslås att denna uppgift överförs till styrelsen. Då förvaltningsrådet

fattar beslut om riktlinjerna för ekonomin och verksamheten godkänner det långsiktiga planer för bolagets ekonomi och verksamhet. Styrelsen däremot skall årligen besluta om budgeten för det följande året. Styrelsen skall också årligen till Kommunikationsverket lämna en berättelse om bolagets verksamhet som innehåller de uppgifter som är nödvändiga för Kommunikationsverkets övervakning av televisions- och radioverksamheten.

I propositionen föreslås en bestämmelse om sammansättningen av bolagets styrelse. Till bolagets styrelse hör minst fem och högst åtta medlemmar, vilka inte får höra till bolagets förvaltningsråd och inte till bolagets övriga högsta ledning. Styrelsen väljer verkställande direktören, som inte får vara medlem i förvaltningsrådet eller styrelsen.

Det är inte nödvändigt att genom lag bestämma om längden på verkställande direktörens mandatperiod. För närvarande är verkställande direktörens mandatperiod är fem år. Någon motsvarande bestämmelse behöver inte längre ingå i lagen. Styrelsen kan dock vid anställandet av en verkställande direktör samt vid fastställandet av hans lön och andra till befattningen anslutna villkor i det avtal som ingås med verkställande direktören anteckna att mandatperioden är tidsbunden. Det är då styrelsen som avgör hur lång mandatperioden skall vara och övriga villkor som gäller avtalsförhållandet. Avsikten med avtalet är dock inte att begränsa styrelsens rätt att entlediga verkställande direktören eller att binda framtida styrelser i fråga om den maximala längden av anställningsförhållandet.

Enligt förslaget väljer styrelsen även bolagets övriga högsta ledning och fastställer dennas löner och andra till befattningarna anslutna villkor.

Enligt den gällande lagen beslutar förvaltningsrådet om budgeten för det följande året samt sammankallar bolagsstämman och bereder de ärenden som skall behandlas vid stämman. I enlighet med vad som sagts ovan föreslås att lagen ändras så, att styrelsen beslutar om budgeten för det följande året och sammankallar bolagsstämman.

Bestämmelserna i lagen om aktiebolag

tillämpas på bolaget med de undantag som föreskrivs i lagen om Rundradion Ab. Om en del av de uppgifter som det föreslås att förvaltningsrådet eller styrelsen skall sköta, såsom t.ex. valet av bolagsstyrelse, som förvaltningsrådet skall sköta, finns redan bestämmelser i lagen om aktiebolag. Eftersom Rundradion Ab har stor samhällelig betydelse är det dock viktigt att det bestäms om bolagets ställning och verksamhet genom speciallagstiftning. Med tanke på klarheten är det motiverat att alla betydande bestämmelser som gäller förvaltningen av Rundradion Ab finns samlade i lagen om Rundradion Ab.

Allmännyttig verksamhet

Propositionen följer det europeiska grundtänkandet i finländsk tillämpning och följande gemensamma drag kan skönjas: lika service för alla på lika villkor, ett omfattande och mångsidigt programutbud, strävan efter kvalitet samt principerna om stödande av fostran, nationella och regionala kulturer samt den demokratiska diskussionen och beslutsfattandet. Genomförandet av dessa principer är det centrala målet för propositionen i fråga om den allmännyttiga verksamheten.

Syftet med propositionen är att trygga den allmännyttiga verksamhetens ställning. Definitionen av begreppet allmännyttig verksamhet skall kunna svara på de utmaningar som följer av den konvergerande verksamhetsmiljö som också i övrigt förändras i snabb takt, så att den för medborgarna med tanke på demokratin betydande rätten till oberoende och högklassig informationsförmedling skall kunna tryggas.

Den för Rundradion Ab föreskrivna uppgiften att tillhandahålla ett heltäckande televisions- och radioprogramutbud jämte special- och tilläggstjänster för alla på lika villkor är fortfarande en gångbar definition då det gäller att beskriva bolagets uppgift. Däremot föreslås att den definitionsliknande förteckning ändras i vilken de av bolagets uppgifter anges som anses vara centrala för den allmännyttiga televisions- och radioverksamheten. 7 § 1 och 2 mom., som

definierar den allmännyttiga verksamheten, beskriver tillsammans den allmännyttiga verksamhetshelheten.

Enligt förslaget utgör den s.k. fullserviceprincipen utgångspunkt för den allmännyttiga verksamhet som Rundradion Ab tillhandahåller. I synnerhet de kommersiella aktörerna har bl.a. av konkurrenspolitiska skäl föreslagit att fullserviceprincipen skulle slopas. Dessutom anser de kommersiella aktörerna att slopandet skulle förbättra arbetsfördelningen mellan det allmännyttiga bolaget och de kommersiella aktörerna genom att det kunde sättas in mera offentliga resurser för sådan verksamhet som inte produceras kommersiellt och på motsvarande sätt dras in på resurserna för sådan verksamhet som sköts av kommersiella bolag.

Att fråga fullserviceprincipen anses dock inte vara motiverat. Tryggandet på lång sikt av verksamhetsbetingelserna för Rundradion Ab när det gäller fullgörandet av principen om full service har konstaterats utgöra en central del av regeringens politik gällande informationssamhället. Om inte den nuvarande fullserviceprincipen bibehålls äventyras det tryggande av den allmännyttiga verksamhetens ställning som är syftet med propositionen. Om den allmännyttiga verksamheten definieras på något annat sätt än enligt fullserviceprincipen skulle detta leda till svårigheter i fråga om tolkningen av hurudant ett sådant programutbud är som skall anses utgöra allmännyttig verksamhet. Avsikten med att begreppet full service tas in i definitionen av den allmännyttiga verksamheten är dock inte att begränsa möjligheterna för Rundradion Ab att anvisa resurser till sådan programverksamhet som i synnerhet med tanke på samhället är viktig och som de kommersiella bolagen inte tillhandahåller.

I definitionen av Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet föreslås tillägg och preciseringar som inte ändrar på definitionens grundkaraktär. Den nya definitionen framhäver tyngdpunkterna för det allmännyttiga programutbudet. Den allmännyttiga uppgift som föreskrivits för bolaget begränsar inte Rundradion Ab:s möjligheter att utveckla sitt programutbud.

Det skall också ta hänsyn till förändringar vad beträffar tittarnas behov och förväntningar samt branschens tekniska utveckling. I propositionen föreslås för Rundradion Ab en skyldighet att som en del av den allmännyttiga uppgiften lägga vikt vid program avsedda för barn, stöda tolerans och kulturell mångfald, i programutbudet beakta jämställdhetsaspekten och främja växelverkan mellan olika kulturer. Det föreslås också att tillhandahållandet av stimulerande underhållning tas in som en ny uppgift. Eftersom Rundradion Ab har en skyldighet att erbjuda full service, omfattar bolagets verksamhetsområde även underhållning. Också i dagens läge tillhandahåller bolaget underhållningsprogram, men genom att uttryckligen nämna underhållning i lagen klarläggs situationen till denna del.

Bara det att bolaget skulle ha en särskild roll när det gäller stärkandet av den nationella enhetskulturen kan inte anses vara en uppgift som framhäver Rundradion Ab:s nationella växelverkan. Tvärtom har man med hjälp av den allmännyttiga verksamheten för sin del delvis försökt skapa förutsättningar för t.ex. inre språkliga, regionala och religiösa kulturer i Finland att utvecklas och uttrycka sig på sina egna villkor. För fortsättningen och framhävandet av denna uppgift föreslås att i definitionen tas in ett nytt begrepp: kulturell mångfald.

Koncessionsavgiften

Syftet med propositionen är att främja verksamhetsbetingelserna för televisionsbranschen. Avsikten är att främja digital television och inhemsk audiovisuell produktion samt att avlägsna sådana eventuella negativa konkurrensverkningar mellan Rundradion Ab och de kommersiella bolagen som föranleds av koncessionsavgiften. Med tanke på utvecklandet av den inhemska audiovisuella produktionen och den digitala televisionsverksamheten är det viktigt att koncessionshavarna i allt högre grad kan rikta in sina resurser på innehållsproduktionen. Utvecklandet av den digitala televisionen ses också som en del av

utvecklandet av informationssamhället och yttrandefriheten. Målet är att alltså på flera nivåer tillhandahålla allt bättre och mångsidigare service och att på så sätt förbättra medborgarnas vardagsliv.

År 2004 betalades koncessionsavgifter för 21,6 miljoner euro till statens televisions- och radiofond. Rundradion Ab:s finansieringsunderskott, som föranleds av den år 2002 genomförda halveringen av koncessionsavgiften, har huvudsakligen täckts genom höjningar av televisionsavgiften. Den arbetsgrupp som utrett förbättringen av verksamhetsbetingelserna för televisionsverksamheten ansåg i sin rapport år 2001 att det i framtiden är motiverat att regelbundet justera televisionsavgiften för att man skall kunna trygga fullgörandet av bolagets lagstadgade skyldigheter. Arbetsgruppen föreslog att televisionsavgiften justeras från och med år 2005 så, att den motsvarar inflationen ökad med en procent, i syfte att täcka kostnaderna för de överlappande analoga och digitala sändningarna och i syfte att utveckla innehållstjänsterna. Denna ena tillägsprocent bibehålls tills den överlappande analoga och digitala verksamheten upphör. I den höjning av televisionsavgiften som trädde i kraft år 2004 beaktades kostnaderna för utvecklandet av de nya innehållstjänsterna samt inflationsutvecklingen efter den föregående höjningen av televisionsavgiften. Televisionsavgiften steg då med 13 procent och var 186,60 euro för tolv månader. Från början av år 2005 höjdes televisionsavgiften med 3,9 procent och är numera 193,95 euro. Ovan nämnda höjningar överensstämmer med den helhetslösning som lagts fram av den arbetsgrupp som utrett förbättringen av verksamhetsbetingelserna för televisionsverksamheten. Avsikten med denna helhetslösning är att trygga finansieringen av Rundradion Ab:s verksamhet. Arbetsgruppen för televisionsverksamhet och Rundradion Ab i Finland 2010 föreslog i sin rapport 2004 att televisionsavgiften även efter en övergång i sin helhet till digital television årligen skall höjas fram till år 2010 så att den motsvarar

stegringen i kostnadsnivån ökad med en procentenhet.

Slopandet av koncessionsavgiften för alla aktörer som använder sig av markbunden digital distributionsteknik är en teknologineutral lösning. Efter att koncessionsavgiften slopats behandlas alla aktörer lika. Utvidgningen av koncessionsavgiften till att gälla alla aktörer och distributionstekniker är inte en åtgärd som skulle främja utvecklingen av informationssamhället. Även de snedvridande verkningar som koncessionsavgiften eventuellt har på konkurrensen mellan Rundradion Ab och de kommersiella televisionsbolagen, elimineras i och med att koncessionsavgiften slopas.

Det föreslås att bestämmelserna om koncessionsavgift i lagen om statens televisions- och radiofond upphävs. En koncessionshavare som fått programkoncession för utövande av televisionsverksamhet i ett markbundet masskommunikationsnät skulle inte vara skyldig att betala koncessionsavgift från och med den 1 september 2010.

Både de ändringar som föreslagits i lagen om Rundradion Ab och de ändringar som föreslagits i lagen om statens televisions- och radiofond baserar sig på förslag som anförts i den slutrapport som publicerats den 13 oktober 2004 av den parlamentariskt tillsatta arbetsgruppen för televisionsverksamhet och Rundradion Ab i Finland 2010.

3. Propositionens konsekvenser

3.1. Konsekvenser i fråga om statsfinanserna

Propositionen har inga konsekvenser i fråga om statens budgetekonomi.

År 2004 uppgick de avgiftsbaserade intäkterna för statens televisions- och radiofond till 401 miljoner euro. Största delen, dvs. 379 miljoner euro, bestod av televisionsavgifter. Slopandet av koncessionsavgiften minskar mängden medel som inflyter i televisions- och radiofonden. Mängden koncessionsavgifter som flyter in i fonden minskar redan under perioden mellan år 2005 och den 31 augusti 2007 i och med

att sebarhets- och hörbarhetsområdet för den digitala signalen utvidgas och antalet digitala mottagare ökar. Enligt Kommunikationsverkets uppskattning uppgår intäkterna till statens televisions- och radiofond år 2006 till 410,7 miljoner euro. Av detta är koncessionsavgifternas andel 13 miljoner euro och televisionsavgifternas andel 397,7 miljoner euro. I och med att antalet koncessionsavgifter minskar uppskattas medlen som inflyter till fonden år 2007 vara 412,7 miljoner euro, varav koncessionsavgifternas andel är 7 miljoner euro och televisionsavgifternas andel 405,7 miljoner euro. När de analoga sändningarna har upphört år 2008 flyter inga koncessionsavgifter längre in till statens televisions- och radiofond. Då beräknas fondens totala intäkter uppgå till 413,8 miljoner euro. För år 2010 förutser Kommunikationsverket att de ackumulerade medlen i televisions- och radiofonden är 430,5 miljoner euro. De ovan angivna kalkylerna har gjorts upp under antagandet att televisionsavgiften stiger ca 2 procent per år från och med år 2006. Dessutom utgår man ifrån att antalet betalare av televisionsavgift står kvar på ungefär nuvarande nivå. De medel som inflyter från koncessionsavgifter är i enlighet med bestämmelserna i lagen om statens televisions- och radiofond bundna till ökningen av antalet digitala mottagare. Konsekvenserna för statens fondeekonomi är således mycket små.

3.2. Konsekvenser i fråga om Rundradion Ab:s verksamhet och ekonomi

Propositionen har betydande konsekvenser för organiseringen av Rundradion Ab:s verksamhet. Propositionen klarlägger fördelningen av befogenheterna mellan bolagets förvaltningsråd, styrelse och verkställande direktör; dock samtidigt med beaktande av att Rundradion Ab i egenskap av en aktör som fullgör allmännyttig verksamhet under riksdagens överinseende är ett statsbolag av samhälleligt specialintresse.

Den moderniserade definitionen av begreppet allmännyttig verksamhet motsvarar bättre dagens värden och den

kommunikationsmiljö som förändras i snabb takt. Den nya definitionen främjar tolerans, kulturell mångfald och realiseringen av jämställdhet i samhället och förhindrar bristande jämlikhet mellan medborgarna. Dessutom förpliktar fogandet av program avsedda för barn till förteckningen över Rundradion Ab:s särskilda allmännyttiga uppgifter bolaget att beakta barn som en målgrupp av samma värde som de vuxna. I det fall att stimulerande underhållning anges som en del av Rundradion Ab:s programverksamhet kunde bolaget klart fördela kostnader för programverksamheten mellan produktionen, skapandet och utvecklingen av underhållningen.

Slopandet av koncessionsavgiften påverkar Rundradion Ab:s ekonomi. Effekten kan dock inte längre anses vara betydande eftersom inflödet av koncessionsavgifter redan har minskat och eftersom koncessionsavgifterna utgör en relativt liten del av Rundradion Ab:s finansiering. Det finansieringsunderskott som uppstår kan täckas genom höjningar av televisionsavgifterna. I enlighet med det som konstateras i punkt 1.3 stod koncessionsavgifterna för 6 procent av Rundradion Ab:s inkomster år 2004. Bolagets verksamhet finansieras i huvudsak med televisionsavgifter. De övriga inkomsterna, såsom hyresinkomster och till exempel försäljning av upptagningar, utgör endast ca 2 procent av bolagets inkomster. Dessutom medför Rundradion Ab:s egna strategiska effektivisering av verksamheten inbesparingar. Förvaltningsrådet för Rundradion Ab har fastställt ramarna för bolagets ekonomi fram till år 2008. Utgångspunkten för den ekonomiska planeringen och finansieringsplaneringen är att Rundradion Ab:s resultat efter finansieringsposterna skall vara i jämvikt år 2008. Bolagets omsättning år 2004 var 359 miljoner euro, vilket innebär en ökning på 8,8 miljoner euro jämfört med året innan. Bolagets förlust år 2004 var 60,5 miljoner euro, vilket var 10,6 miljoner euro mindre än året innan. Kostnaderna och avskrivningarna för räkenskapsperioden 2004 var totalt 428,9 miljoner euro. Rundradion Ab:s förlust för räkenskapsperioden 2004 var 50,8 miljoner

euro.

Enligt bolagets ekonomiplan skall Rundradion Ab:s ekonomi bringas i balans senast år 2008 så att televisionsavgiften höjs även under enbart digitala sändningar på samma grunder som 2005 och 2006. Med tanke på utvecklingen av inkomstförväntningarna är det viktigt att villigheten att betala televisionsavgift kan hållas ungefär på nuvarande nivå. Rundradion Ab har i sin planering av ekonomi och finansiering anpassat bolagets verksamhet och ramarna för ekonomin till de

ändrade inkomstförväntningarna genom att sänka bl.a. det årliga beloppet för driftsutgifter fram till stängningen av de analoga sändningsnäten och genom att bibehålla kostnaderna på 2001 års nivå. Enligt planen sänks även bolagets investeringar från en genomsnittlig nivå på 24 miljoner euro under åren 2002–2004 till 20 miljoner euro.

I tabellen nedan presenteras Rundradion Ab:s inkomst- och utgiftsutveckling under åren 2005–2010.

	2005	2006	2007	2008	2009*	2010*
Inkomstutveckling milj. euro	385	402,5	409	417	433	449
Utgiftsutveckling utan avskrivningar milj. euro	397	406	395	400	398	415

* Kostnadsnivån beräknas stiga med 2,9 procent. Televisionsavgiftsbeståndet är samma som i början av år 2004.

3.3. Konsekvenser i fråga om kommersiell televisions- och radioverksamhet

Slopandet av koncessionsavgiften helt och hållet skulle förbättra verksamhetsbetingelserna för de kommersiella televisionsbolagen och främja möjligheterna för bolagen att satsa på produktionen av innehåll för digital television. Beloppet av koncessionsavgiften för den återstående övergångsperiod som sträcker sig till den 31 augusti 2007 är beroende av hur försäljningen televisionsreklam utvecklas och på hur vanliga de digitala mottagarna är. Utgående från den nuvarande koncessionsavgiften kan man uppskatta att den koncessionsavgift som televisionsbolagen skall betala för ovan nämnda period uppgår till 30 – 40 miljoner euro. Enligt den gällande lagen är de som bedriver digital televisionsverksamhet inte skyldiga att betala koncessionsavgift före den 1 september 2010 och televisionsbolagen har inte någon betalningsskyldighet under perioden mellan den 1 september 2007 och den 31 augusti 2010.

För närvarande betalar MTV Ab och Oy Ruutunelonen Ab koncessionsavgift för analog sändningsverksamhet. Omsättningen

av den verksamhet som bedrivs med stöd av andra bolags koncessioner för analog sändningsverksamhet överskrider inte den gräns som uppställts för betalningsskyldigheten.

För närvarande finns det tio gällande koncessioner för digital sändningsverksamhet. Utöver detta har Rundradion Ab fem digitala tv-kanaler vars verksamhet baserar sig på Rundradion Ab:s lagstadgade rätt att bedriva televisionsverksamhet.

Inledandet av televisionsverksamhet kräver avsevärda ekonomiska resurser och det är en stor utmaning att få verksamheten att löna sig. En del av de företag som erhållit koncession för digital sändningsverksamhet är nya utövare av televisionsverksamhet. Slopandet av koncessionsavgiften helt och hållet främjar möjligheterna för dessa företag att utveckla sin verksamhet utan den ekonomiska tilläggsbelastning som föranleds av koncessionsavgiften.

De televisionsbolag som redan etablerat sig på marknaden kan med hjälp av de kostnadsinbesparingar som slopandet av koncessionsavgiften medför i sin tur satsa på programinnehållet och på de digitala televisionstjänsterna.

3.4. Samhälleliga konsekvenser

Propositionen har inga direkta ekonomiska konsekvenser för medborgarna. Indirekt påverkar propositionen medborgarna på så sätt att slopandet av koncessionsavgiften medför ett behov av att höja televisionavgiften så som föreslagits ovan i punkt 2.

Propositionen förbättrar det riksomfattande allmännyttiga televisionsbolagets möjligheter att tillhandahålla ett mångsidigt programutbud. Rundradion Ab kan sålunda erbjuda ett verkligt fullserviceprogramutbud för alla. Även insatser som för att utveckla den digitala televisionen och förbättra programinnehållet ökar utbudet av tv-program. På en mera generell nivå främjar propositionen således även medborgarnas yttrandefrihet.

3.5. Konsekvenser i fråga om organisation och personal

Slopandet av koncessionsavgiften minskar Kommunikationsverkets administrativa

uppgifter i mycket ringa grad. Sålunda har propositionen inga betydande verkningar för vare sig organisationen eller personalen.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts i en av kommunikationsministeriet den 22 maj 2003 tillsatt parlamentarisk arbetsgrupp. För arbetsgruppens förslag har redogjorts mera ingående i punkt 1.1. Arbetsgruppen överlämnade sin rapport den 13 oktober 2004 och rapporten sändes för utlåtande till över 80 olika instanser. Utlåtande avgavs av 51 remissinstanser. En klar majoritet av remissinstanserna förhöll sig positivt till de förslag som lagts fram i arbetsgruppens slutrapport.

Dessutom inleddes på finansministeriets webbsidor www.otakantaa.fi en medborgardebatt som var öppen för medborgarnas synpunkter under perioden mellan den 13 oktober 2004 och den 15 november 2004. Diskussionen omfattade 1520 inlägg, som har sammanställts både kvantitativt och enligt innehåll.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lagen om Rundradion Ab

6 §. *Förvaltningsrådets uppgifter.* Det föreslås att förvaltningsrådets uppgifter räknas upp i paragrafens 1 mom. I momentets 1 punkt föreslås bestämmelser om förvaltningsrådets skyldighet att välja och entlediga bolagets styrelse och styrelseordförande samt fastställa styrelsemedlemmarnas arvoden. I den nya 6 a § föreslås närmare bestämmelser om styrelsemedlemmarnas behörighet och uppgifter. Enligt 6 § 1 mom. 1 punkten i den gällande lagen ankommer det på förvaltningsrådet att anställa och entlediga bolagets verkställande direktör vars mandatperiod är fem år, samt fastställa hans lön och andra till befattningen anslutna villkor. Det föreslås att valet och

entledigandet av verkställande direktör överförs till styrelsen.

Den föreslagna 2 punkten i momentet motsvarar 3 punkten i den gällande lagen. Enligt den föreslagna förvaltningsmodellen behövs ett beslut av förvaltningsrådet fortfarande för omfattande ändringar som påverkar hela bolagets organisation. Bolagets samhälleliga specialintresse framgår i synnerhet av att förvaltningsrådet fortfarande skall ha betydande uppgifter när det gäller styrningen av bolagets strategi.

Förvaltningsrådet har i uppgift att se till och övervaka att de uppgifter som hör till den programverksamhet som bedrivs i allmännyttigt syfte blir fullgjorda. En bestämmelse om detta föreslås bli fogad till 3 punkten. Bestämmelsen motsvarar i sak de nuvarande punkterna 4 och 9, i vilka konstateras förvaltningsrådets skyldighet att övervaka att bolagsstämmans beslut

verkställs. Förvaltningsrådet är skyldigt att följa upp att den allmännyttiga programverksamheten blir fullgjord. Förvaltningsrådets skyldighet att se till och övervaka att de uppgifter som hör till den programverksamhet som bedrivs i allmännyttigt syfte blir fullgjorda innebär inte att förvaltningsrådet skulle ingripa i exempelvis den dagliga programverksamheten. För denna svarar styrelsen och direktörerna för de olika verksamheterna för egen del.

I den nuvarande 11 punkten bestäms om förvaltningsrådets skyldighet att årligen lämna en berättelse om bolagets verksamhet till riksdagen. År 2004 lämnades en första sådan berättelse som inbegrep granskning av bolagets verksamhet år 2003. Momentets 4 punkt motsvarar i sak bestämmelsen i den nuvarande 11 punkten, med det tillägget att det föreslås att förvaltningsrådet skall vara skyldigt att höra Sametinget innan det årligen kan lämna ovan nämnda berättelse om fullgörandet av den allmännyttiga verksamheten. Denna skyldighet att höra Sametinget gäller enbart den del av berättelsen som behandlar den service som särskilt riktar sig till den samiska befolkningen.

Enligt den gällande lagen beslutar förvaltningsrådet om budgeten för det följande året. I momentets 5 punkt föreslås en bestämmelse om att förvaltningsrådet skall besluta om riktlinjerna för ekonomin och verksamheten. Med stöd av denna bestämmelse godkänner förvaltningsrådet exempelvis för bolaget en strategisk plan som omfattar flera år, och inom ramen för denna plan beslutar styrelsen om budgeten för respektive år. Det är fortfarande förvaltningsrådet som skall göra framställning till statsrådet om höjning av televisionsavgiften. Framställningen görs på föredragning av bolagets styrelse.

Den föreslagna 6 punkten motsvarar i sak den gällande 7 punkten.

Enligt 7 punkten ankommer det på förvaltningsrådet att övervaka förvaltningen av bolaget och att till den ordinarie bolagsstämman ge ett yttrande med anledning av bokslutet och revisionsberättelsen. Bestämmelsen

motsvarar den nuvarande 8 punkten.

Enligt den gällande lagen kan förvaltningsrådet även avgöra andra ärenden som styrelsen underställt detta. Det föreslås att en motsvarande bestämmelse tas in i 2 mom. med samma sakinhåll men med ändrad ordalydelse.

Enligt paragrafens 3 mom. skall förvaltningsrådet inom en månad sammankallas för att behandla ett angivet ärende, om en tredjedel av medlemmarna skriftligen kräver detta av ordföranden. Bestämmelsen motsvarar paragrafens nuvarande 3 mom. Denna bestämmelse begränsar den i lagen om aktiebolag för varje medlem föreskrivna rätten att kräva att det skall sammankallas till möte, men bestämmelsen kan ändå anses vara nödvändig med tanke på ordnandet av verksamheten i bolagets förvaltningsråd.

6 a §. *Styrelsen.* Det föreslås att till lagen fogas en ny paragraf i vilken det bestäms om sammansättningen av bolagets styrelse och om styrelsens uppgifter.

Enligt paragrafens 1 mom. skall Rundradion Ab ha en styrelse med minst fem och högst åtta medlemmar. Vidare föreslås ett uttryckligt förbud enligt vilket en styrelsemedlem inte får vara medlem i förvaltningsrådet och inte heller höra till bolagets övriga högsta ledning. Den parlamentariska arbetsgruppen för televisionsverksamhet och Rundradion Ab i Finland 2010, som berett regeringspropositionen, rekommenderade med hänvisning till god förvaltningssed att det till Rundradion Ab:s styrelse inte skall väljas medlemmar som hör till de organ som övervakar bolagets verksamhet. Rundradion Ab skall verka under riksdagens övervakning och ansvar, varför det i lagen inte föreslås sådana bestämmelser som i större utsträckning än vad som föreslagits skulle begränsa friheten att besluta om medlemmarna i bolagets styrelse.

Enligt 6 § 1 mom. 2 punkten i den gällande lagen ankommer det på förvaltningsrådet att välja bolagets styrelse så, att den företräder båda språkgrupperna och tillräcklig sakkunskap för skötseln av den allmännyttiga verksamheten. En i sak motsvarande bestämmelse föreslås i 6 a § 2 mom.

Förvaltningsrådet skall således vid valet av styrelse se till att styrelsen företräder båda språkgrupperna och har tillräckligt mångsidig sakkunskap. I fråga om Rundradion Ab kan det i synnerhet bli fråga om sakkunskap som anknyter till allmännyttig verksamhet, företagsledning, ekonomi, kommunikation, kommunikationsteknologi och kännedom om kulturliv och bildning. Med tanke på Rundradion Ab:s verksamhet är det viktigt att styrelsemedlemmarna företräder en möjligast mångsidig sakkunskap på olika områden, på så sätt att denna kunskap är förenad med sakkunskap om den allmännyttiga verksamheten.

För att förvaltningen av bolaget skall löpa smidigt i praktiken är det ändamålsenligt att ändra Rundradion Ab:s bolagsordning så att förvaltningsrådets ordförande har rätt att närvara vid styrelsens sammanträden och yttra sig där.

Styrelsen skall enligt paragrafens 3 mom. 1 punkt välja och entlediga bolagets verkställande direktör samt fastställa direktörens lön och andra till befattningen anslutna villkor. Verkställande direktören får inte medan han innehar befattningen som verkställande direktör vara medlem i förvaltningsrådet eller styrelsen. På det här viset har styrelsen bättre möjlighet att övervaka verkställande direktörens verksamhet på det sätt som föreskrivs i lagen om aktiebolag.

Enligt paragrafens 3 mom. 2 punkt skall styrelsen välja bolagets övriga högsta ledning samt fastställa ledningens löner och andra till befattningarna anslutna villkor. Styrelsen väljer alltså den operativa ledningen. Styrelsen fattar sina beslut om valet av bolagsledning på föredragning av verkställande direktören. I enlighet med bolagets nuvarande praxis kan styrelsen även i fortsättningen utnämna direktörer för de olika verksamheterna samt de direktörer som är underställda verkställande direktören, såsom administrationsdirektören, finansdirektören och tekniska direktören. Verkställande direktören utnämner även i fortsättningen på förslag av respektive direktör för verksamheten programdirektörerna som är underställda direktörerna för de olika verksamheterna.

Enligt 3 mom. 3 punkten beslutar styrelsen årligen om budgeten för det följande året. Ett uttryckligt omnämnande om att styrelsen årligen skall besluta om budgeten är nödvändigt för att klarlägga arbetsfördelningen mellan förvaltningsrådet och styrelsen.

Enligt den gällande lagen skall förvaltningsrådet sammankalla bolagsstämman och bereda de ärenden som skall behandlas vid stämman. Rundradion Ab:s ställning som ett statsbolag av samhällsligt specialintresse förutsätter inte att det bestäms annorlunda om saken i lagen om aktiebolag. Därför föreslås att det i 3 mom. 4 punkten bestäms att det är styrelsen som skall sammankalla bolagsstämman och bereda de ärenden som skall behandlas vid stämman.

Förutom berättelsen till riksdagen om fullgörandet av den allmännyttiga verksamheten är bolaget skyldigt att enligt gällande lag årligen före utgången av april lämna en berättelse till Kommunikationsverket om den allmännyttiga verksamhet som tillhandahållits under det föregående kalenderåret. I 5 punkten föreslås en bestämmelse om att det är styrelsen som skall lämna denna berättelse. Berättelsen skall innehålla de i 12 a § angivna uppgifter som är nödvändiga med tanke på Kommunikationsverkets tillsyn över televisions- och radioverksamheten. Såsom konstaterats ovan behandlas i den berättelse som förvaltningsrådet årligen skall lämna till riksdagen fullgörandet av skyldigheten att tillhandahålla allmännyttig verksamhet sett ur en ändamålsenlighetssynvinkel. Styrelsens berättelse anger mera ingående de uppgifter som behövs för bedömningen av hur lagstiftningen iakttagits, såsom t.ex. uppgifter om huruvida de medel som ur statens televisions- och radiofond redovisats till bolaget har använts för fullgörande av den allmännyttiga verksamhet som föreskrivits bolaget eller hur bestämmelsen om program skadliga för barns utveckling i 19 § i lagen om televisions- och radioverksamhet har iakttagits.

7 §. *Allmännyttig verksamhet.* I den finskspråkiga texten föreslås en språklig

ändring i första meningen i paragrafens 2 mom. I den svenskspråkiga texten ändras bara uttrycket allmännyttig verksamhet till programverksamhet som bedrivs i allmännyttigt syfte. Den föreslagna ändringen i den finskspråkiga texten förtydligar momentets ordalydelse så att det tydligt framgår att förteckningen inte är avsedd att vara uttömmande. Bolaget kan i sin verksamhet också ta hänsyn till exempelvis andra målgrupper i det fall att bolagets verksamhet innehållsligt sett och även i övrigt står i samklang med bolagets uppgift och de i 2 mom. angivna skyldigheterna.

Paragrafens 2 mom. 1 punkt föreslås bli ändrad så, att det anges att programverksamhet som bedrivs i allmännyttigt syfte har till uppgift att stödja möjligheterna till deltagande och växelverkan för var och en som omfattas av rättskipningen i Finland. Den allmännyttiga verksamheten utnyttjas ju inte av kunder eller konsumenter, utan Rundradion Ab:s programutbud riktar sig till medborgarna. Den allmännyttiga programverksamheten skall stå i nära växelverkan med medborgarverksamheten och medborgarsamhället. En central uppgift för den allmännyttiga verksamheten är dessutom att upprätthålla växelverkan mellan finska medborgare och medborgargrupper på ett sätt som stöder demokratin och ökar toleransen. Finska medborgare är enligt fördraget om upprättandet av Europeiska unionen samtidigt unionsmedborgare och detta är en viktig synpunkt även med tanke på Rundradion Ab:s uppgifter. Begreppet medborgare bör i detta sammanhang förstås mycket vitt. I grundlagen tryggas de grundläggande fri- och rättigheterna för var och en som omfattas av rättskipningen i Finland, oavsett nationalitet. Den föreslagna ändringen för tydligt fram detta även i fråga om programverksamhet som bedrivs i allmännyttigt syfte.

Den allmännyttiga verksamheten skall stöda demokratin och medborgarnas aktivitet och deltagande. Det föreslås att en ändring angående detta görs i 2 mom. 1 punkten i fråga om den allmännyttiga verksamheten, eftersom den snabba samhällsutvecklingen

och den bristande jämlikhet mellan medborgarna som eventuellt följer av denna utveckling som motvikt kräver en instans som tillhandahåller allmännyttig verksamhet och som på lika villkor mångsidigt erbjuder var och en en tillgång till information, åsikter och diskussioner och på så vis ger en möjlighet till växelverkan. En bestämmelse som motsvarar skyldigheten i den nuvarande 2 mom. 1 punkten angående beaktandet av minoritets- och specialgrupper föreslås i 2 mom. och 5 punkten.

Generellt sett kan man säga att den allmännyttiga verksamheten har till uppgift att göra kulturlivet rikare i fråga om inhemsk kultur, konst och även underhållning. Det föreslås att den nuvarande 7 § 2 mom. 2 punkten ändras så, att den skyldighet att framställa och producera finländska program som i den gällande lagen finns i 6 punkten tas in i 2 punkten, i vilken den med tanke på helheten passar bättre. Den skyldighet av sända finländska program som anges i den nuvarande 6 punkten är inte längre nödvändig efter att Rundradion Ab:s sändningsverksamhet bolagiserats och Digita Ab grundats. Till punkten föreslås nya skyldigheter även i fråga om konst och stimulerande underhållning. Underhållningen är en viktig uttrycksform och den skall inte uteslutas från Rundradion Ab:s programverksamhet. Av den som sköter den allmännyttiga verksamheten kan förutsättas att underhållningen håller en viss nivå. Således föreslås att den allmännyttiga uppgiften skall omfatta produktion, skapande och utvecklande av stimulerande underhållning. I sista hand är det medborgarna som bedömer nivån på underhållningen. Kvaliteten på Rundradion Ab:s programutbud kan mätas med hjälp av olika slags undersökningar. Genom att tillägga ordet stimulerande för att beskriva karaktären av den underhållning som tillhandahålls, betonas att den allmännyttiga programverksamheten även till denna del skall vara högklassig.

Det föreslås att 2 mom. 3 punkten utöver de språkliga ändringarna preciseras så, att till punkten fogas en skyldighet som hänför sig till jämställdhetsaspekter och program avsedda för barn. Eftersom ordet studier

syftar på formella studier, bör det utvidgas så att det i enlighet med principen om livslångt lärande omfattar allt lärande och all självutveckling. Erbjudande av möjligheter till lärande och självutveckling kunde innebära bl.a. utveckling av medborgarnas kunnande om informationssamhället. Den föreslagna definitionen framhåller vikten av lärande och utbildning i hela programutbudet och bolagets särskilda satsning på utbildningsprogram som stöder lärandet. I fråga om barn har betydelsen av egen programproduktion framhävts, men å andra sidan är även anskaffningar från t.ex. de övriga nordiska länderna viktiga. Även barnen bör ha tillgång till ett högklassigt programutbud utan reklam. Därför är det erforderligt att foga en punkt som uttryckligen gäller barnprogram.

I egenskap av ett allmännyttigt bolag har Rundradion Ab redan enligt 1 mom. skyldighet att tillhandahålla sitt programutbud för alla på lika villkor. Trots detta skulle framhävandet av jämställdheten som en särskild skyldighet för den allmännyttiga programverksamheten betona både främjandet av jämställdheten mellan könen och en allmän jämlik behandling av medborgarna.

I 2 mom. 4 punkten föreslås en punkt som till sitt sakliga innehåll motsvarar den nu gällande bestämmelsen. Punkten är i sin nuvarande lydelse fortfarande tidsenlig och nödvändig.

I 2 mom. 5 punkten föreslås en bestämmelse enligt vilken Rundradion Ab:s allmännyttiga programverksamhet särskilt skall stöda tolerans och kulturell mångfald samt sörja för programutbud även för minoriteter och specialgrupper. Skyldigheten att sörja för programutbud för minoriteter och specialgrupper lämpar sig med tanke på sammanhanget i punkt 5, i vilken det konstateras att en av den allmännyttiga verksamhetens särskilda uppgifter är att stöda tolerans och kulturell mångfald. I den gällande lagen har i 2 mom. 1 punkten bestämts att beaktandet av minoriteter och specialgrupper är en av den allmännyttiga verksamhetens särskilda uppgifter. Med stödande av tolerans avses i detta sammanhang bl.a. försök att förstå olikheter

och förmåga att se det positiva i olikhet samt försök att förstå skälen till olikheten. Med kulturell mångfald avses i detta sammanhang en mera omfattande helhet än bara en omständighet som handlar om programutbudets innehåll och mångsidighet. Den allmännyttiga verksamheten har en primär roll när det gäller att främja och trygga minoritetskulturerna.

I 2 mom. 6 punkten föreslås en bestämmelse om att den allmännyttiga programverksamheten särskilt skall främja växelverkan mellan olika kulturer och upprätthålla det programutbud som riktar sig utomlands. I den nuvarande 6 punkten konstateras att den allmännyttiga verksamheten särskilt skall framställa, producera och sända finländska program och förmedla nyheter och program mellan Finland och andra länder. Rundradion Ab:s programutbud skall vara ett uttryck för den finländska kulturen och identiteten. Bolaget kan genom sina åtgärder dessutom främja växelverkan mellan olika kulturer och göra den finländska kulturen känd utomlands. Det programutbud som riktar sig utomlands bör fortfarande omfattas av den allmännyttiga programverksamheten. Enligt propositionen får Rundradion Ab besluta om dess innehåll och omfattning.

Rundradion Ab:s skyldighet att förmedla myndighetsmeddelanden och bereda sig på att sköta rundradioverksamheten under undantagsförhållanden är fortfarande en aktuell och med tanke på tryggheten av samhällets livsviktiga funktioner nödvändig uppgift. Paragrafens 2 mom. 7 punkt motsvarar i sak 2 mom. 5 punkten i den gällande lagen. Det är nödvändigt att ändra termen rundradioverksamhet till televisions- och radioverksamhet eftersom rundradioverksamheten har blivit vedertagen under termen televisions- och radioverksamhet efter ikraftträdandet av lagen om televisions- och radioverksamhet.

1.2. Lagen om upphävande av 5 kap. i lagen om statens televisions- och radiofond

På de grunder som anförts ovan i den allmänna motiveringen föreslås att 5 kap. i

lagen om statens televisions- och radiofond upphävs.

2. Ikraftträdande

För att Rundradion Ab skall ha tillräckligt med tid för att omorganisera sin förvaltning enligt den nya förvaltningsmodellen föreslås lagen om ändring av lagen om Rundradion Ab träda i kraft den 1 januari 2006.

I enlighet med statsrådets principbeslut beviljar statsrådet inte längre nya koncessioner för bedrivande av analog televisionsverksamhet. Koncessionsvillkoren för gällande kommersiella och andra analoga koncessionshavare har ändrats i enlighet med statsrådets principbeslut så att koncessionerna går ut den 31 augusti 2007. Således kommer paragraferna om koncessionsavgift i lagen om statens televisions- och radiofond inte att tillämpas på analog televisionsverksamhet efter den 31 augusti 2007. Enligt lagens 23 § är en koncessionshavare som har beviljats koncession för utövande av televisionsverksamhet med digital signal dock inte skyldig att betala koncessionsavgift före den 1 september 2010. Enligt regeringens proposition skulle man helt avstå från koncessionsavgiften i fråga om den digitala sändningsverksamheten.

Enligt 26 § i lagen om statens televisions- och radiofond betalas koncessionsavgiften månatligen den 15 dagen i den andra månaden efter kalendermånaden. Den årliga totala koncessionsavgiften justeras före utgången av mars efter varje kalenderår på basis av den faktiska omsättning som ligger till grund för koncessionsavgiften. Koncessionshavaren skall då betala det obetalda beloppet eller Kommunikationsverket återbetala det överskjutande beloppet. Lagen om ändring av lagen om statens televisions- och radiofond föreslås träda i kraft den 1 april 2008, varvid alla justeringsåtgärder som hänför sig till koncessionsavgifterna för 2007 har slutförts i enlighet med lagens bestämmelser.

3. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

3.1. Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet och yttrandefriheten

I propositionen föreslås att lagen om Rundradion Ab ändras. En del av de föreslagna ändringarna är betydelsefulla med tanke på fri- och rättigheterna i grundlagen. Förslaget bör granskas särskilt med tanke på den i 12 § 1 mom. i grundlagen föreskrivna yttrandefriheten.

Enligt 12 § 1 mom. i grundlagen har var och en yttrandefrihet. Till yttrandefriheten hör rätten att framföra, sprida och ta emot information, åsikter och andra meddelanden utan att någon i förväg hindrar detta. Närmare bestämmelser om yttrandefriheten utfärdas genom lag. Grundlagsutskottet har behandlat bestämmelser som är betydelsefulla med tanke på yttrandefriheten åtminstone i sina utlåtanden GrUU 23/1993 rd (lagen om Rundradion Ab), GrUU 19/1998 rd (lagen om televisions- och radioverksamhet), GrUU 8/2002 rd (ändring av kommunikationsmarknadslagstiftningen) och GrUU 54/2002 rd (lagen om domännamn).

Yttrandefrihet tryggas i grundlagen för var och en som omfattas av finsk rättskipning oberoende av nationalitet. Tillämpningsområdet för yttrandefriheten omfattar alla kommunikationstekniska metoder och uttrycksformer samt all slags information, åsikter och andra meddelanden oberoende av innehåll. Även medierna och regleringen av dem omfattas av yttrandefriheten. Grundlagens bestämmelse om yttrandefrihet förbjuder förhandsgranskning av meddelandens innehåll och andra förhandshinder som innebär ingripande i yttrandefriheten. Grundlagen hindrar inte övervakning i efterskott av utnyttjandet av yttrandefriheten med straff- och skadeståndslagstiftningens medel, men grundlagen begränsar dock också möjligheterna att i efterskott ingripa i yttrandefriheten.

Det viktigaste syftet med yttrandefriheten är att skapa förutsättningar för människors deltagande i politisk och samhällelig verksamhet samt att möjliggöra demokratisk kontroll av myndighetsutövningen och en sådan öppen medborgardebatt som är en

nödvändighet i ett demokratiskt samhälle. Förslaget om att ändra definitionen av begreppet allmännyttig verksamhet framhåller genomförandet av dessa mål i Rundradion Ab:s programverksamhet.

Förslaget motsvarar i huvudsak gällande lagstiftning. Bestämmelserna är oproblematiska med tanke på yttrandefriheten enligt grundlagen, eftersom de föreslagna ändringarna inte inverkar på de grundläggande utgångspunkterna i den gällande lagen och således inte heller i betydande grad förändrar innehållet i eller omfattningen av Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet.

3.2. Statens televisions- och radiofond och budgetmakten

Televisions- och radiofonden är en i 87 § i grundlagen avsedd fond utanför statsbudgeten. Grundlagsutskottet har

behandlat televisions- och radiofondens förhållande till 87 § i grundlagen åtminstone i sina utlåtanden GrUU 19/1998 rd (lagen om televisions- och radioverksamhet), GrUU 23/1993 rd (lagen om Rundradion Ab) och GrUU 8/2002 rd (lagen om statens televisions- och radiofond).

Den föreslagna ändringen innebär inte någon utvidgning av fondens användningsändamål och inte heller någon avsevärd inskränkning. Förslaget kan således inte anses vara problematiskt med tanke på 87 § i grundlagen.

3.3. Bedömning av lagstiftningsordningen

På ovan nämnda grunder kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om Rundradion Ab**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 22 december 1993 om Rundradion Ab (1380/1993) 6 och 7 §, sådana de lyder, 6 § delvis ändrad i lagarna 746/1998 och 396/2003 och 7 § delvis ändrad i nämnda lag 746/1998 och i lag 492/2002, samt
fogas till lagen en ny 6 a § som följer:

6 §

Förvaltningsrådets uppgifter

På förvaltningsrådet ankommer att

1) välja och entlediga bolagets styrelse och styrelseordförande samt fastställa styrelsemedlemmarnas arvoden,

2) besluta i ärenden som avser betydande inskränkningar eller utvidgning av verksamheten eller väsentlig ändring av bolagets organisation,

3) se till och övervaka att uppgifter som hör till den programverksamhet som bedrivs i allmännyttigt syfte blir fullgjorda,

4) årligen efter att ha hört Sametinget i ärendet lämna riksdagen en berättelse om hur den allmännyttiga verksamheten har genomförts,

5) besluta om riktlinjerna för ekonomin och verksamheten,

6) granska och godkänna styrelsens årsberättelse,

7) övervaka förvaltningen av bolaget och till den ordinarie bolagsstämman ge ett yttrande med anledning av bokslutet och revisionsberättelsen.

Förvaltningsrådet skall dessutom behandla övriga ärenden som styrelsen förelägger det.

Ordföranden skall sammankalla förvaltningsrådet, om minst en tredjedel av medlemmarna skriftligen yrkar detta för behandlingen av ett uppgivet ärende. Kallelsen skall utfärdas inom en månad från det att yrkandet framställdes.

6 a §

Styrelsen

Bolaget skall ha en styrelse med minst fem och högst åtta medlemmar vilka inte får vara medlemmar i förvaltningsrådet och inte heller höra till bolagets övriga högsta ledning.

Bolagets styrelse skall företräda tillräckligt mångsidig sakkunskap och de båda språkgrupperna.

På styrelsen ankommer att

1) välja och entlediga bolagets verkställande direktör samt fastställa dennes lön och andra till befattningen anslutna villkor; verkställande direktören får inte vara medlem i förvaltningsrådet eller styrelsen,

2) välja bolagets övriga högsta ledning samt fastställa ledningens löner och andra till befattningarna anslutna villkor,

3) besluta om budgeten för det följande året,

4) sammankalla bolagsstämman och bereda de ärenden som skall behandlas vid stämman,

5) årligen lämna Kommunikationsverket en berättelse över bolagets verksamhet.

7 §

Allmännyttig verksamhet

Bolagets uppgift är att tillhandahålla ett heltäckande televisions- och radioprogramutbud jämte special- och tilläggstjänster för alla på lika villkor. Dessa och andra innehållstjänster som ansluter sig till den allmännyttiga verksamheten kan tillhandahållas i alla telenät.

Den programverksamhet som bedrivs i allmännyttigt syfte skall särskilt

1) stödja demokratin och enskildas möjlighet att påverka, genom att tillhandahålla ett mångsidigt utbud av fakta, åsikter och diskussioner samt en möjlighet till växelverkan,

2) producera, skapa och utveckla inhemsk kultur, konst och stimulerande underhållning,

3) i programutbudet beakta synpunkter som har att göra med allmänbildning och

jämställdhet, erbjuda möjligheter till lärande och självutveckling, lägga vikt vid program avsedda för barn samt tillhandahålla andaktsprogram,

4) behandla den finskspråkiga och svenskspråkiga befolkningen på lika grunder i programverksamheten samt tillhandahålla tjänster på samiska, romani och teckenspråk och i tillämpliga delar även för andra språkgrupper i landet,

5) stöda tolerans och kulturell mångfald samt sörja för programutbud även för minoriteter och specialgrupper,

6) främja växelverkan mellan olika kulturer och upprätthålla ett programutbud som riktar sig utomlands, samt

7) förmedla myndighetsmeddelanden som anges närmare genom förordning och ha beredskap för att sköta televisions- och radioverksamheten under undantagsförhållanden.

Denna lag träder i kraft den .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag

om upphävande av 5 kap. i lagen om statens televisions- och radiofond

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs i lagen av den 9 oktober 1998 om statens televisions- och radiofond (745/1998) 5 kap. jämte ändringar.

2 §

Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 21 april 2005

Republikens President

TARJA HALONEN

Kommunikationsminister *Leena Luhtanen*

Parallelltext

Lag

om ändring av lagen om Rundradion Ab

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 22 december 1993 om Rundradion Ab (1380/1993) 6 och 7 §, sådana de lyder, 6 § delvis ändrad i lagarna 746/1998 och 396/2003 och 7 § delvis ändrad i nämnda lag 746/1998 och i lag 492/2002, samt
fogas till lagen en ny 6 a § som följer:

Gällande lydelse

2 kap

6 §

Förvaltningsrådets uppgifter

På förvaltningsrådet ankommer att

- 1) *anställa och entlediga bolagets verkställande direktör vars mandatperiod är fem år, samt fastställa hans lön och andra till befattningen anslutna villkor,*
- 2) *välja bolagets styrelse så att den företräder båda språkgrupperna och tillräcklig sakkunskap för skötseln av sådan allmännyttig verksamhet som avses i 7 §,*
- 3) *besluta i ärenden som avser betydande inskränkningar eller utvidgning av verksamheten eller väsentlig ändring av bolagets organisation,*
- 4) *se till att i synnerhet uppgifter som hör till den programverksamhet som bedrivs i allmännyttigt syfte blir fullgjorda,*
- 5) *besluta om budgeten för det följande året,*
- 6) *ge fullmakt att teckna bolagets firma,*

Föreslagen lydelse

2 kap

6 §

Förvaltningsrådets uppgifter

På förvaltningsrådet ankommer att

- 1) *välja och entlediga bolagets styrelse och styrelseordförande samt fastställa styrelsemedlemmarnas arvoden,*
- 2) *besluta i ärenden som avser betydande inskränkningar eller utvidgning av verksamheten eller väsentlig ändring av bolagets organisation,*
- 3) *se till och övervaka att uppgifter som hör till den programverksamhet som bedrivs i allmännyttigt syfte blir fullgjorda,*
- 4) *årligen efter att ha hört Sametinget i ärendet lämna riksdagen en berättelse om hur den allmännyttiga verksamheten har*

7) granska och godkänna styrelsens årsberättelse,

8) övervaka förvaltningen av bolaget och till ordinarie bolagsstämman ge ett yttrande med anledning av bokslutet och revisionsberättelsen,

9) övervaka att bolagsstämmans beslut verkställs,

10) sammankalla bolagsstämman och bereda de ärenden som skall behandlas vid stämman,

11) årligen lämna en berättelse om bolagets verksamhet till riksdagen.

Förvaltningsrådet kan även avgöra andra ärenden som styrelsen underställt detta.

Förvaltningsrådet skall inom en månad sammankallas för att behandla ett angivet ärende, om en tredjedel av medlemmarna skriftligen kräver detta av ordföranden.

(ny)

genomförts,

5) besluta om riktlinjerna för ekonomin och verksamheten,

6) granska och godkänna styrelsens årsberättelse,

7) övervaka förvaltningen av bolaget och till den ordinarie bolagsstämman ge ett yttrande med anledning av bokslutet och revisionsberättelsen.

Förvaltningsrådet skall dessutom behandla övriga ärenden som styrelsen förelägger det.

Ordföranden skall sammankalla förvaltningsrådet, om minst en tredjedel av medlemmarna skriftligen yrkar detta för behandlingen av ett uppgivet ärende. Kallelsen skall utfärdas inom en månad från det att yrkandet framställdes.

6 a §

Styrelsen

Bolaget skall ha en styrelse med minst fem och högst åtta medlemmar vilka inte får vara medlemmar i förvaltningsrådet och inte heller höra till bolagets övriga högsta ledning.

Bolagets styrelse skall företräda tillräckligt mångsidig sakkunskap och de båda språkgrupperna.

På styrelsen ankommer att

1) välja och entlediga bolagets verkställande direktör samt fastställa dennes lön och andra till befattningen anslutna villkor; verkställande direktören får inte vara medlem i förvaltningsrådet eller styrelsen,

2) välja bolagets övriga högsta ledning samt fastställa ledningens löner och andra till befattningarna anslutna villkor,

3) besluta om budgeten för det följande året,

4) sammankalla bolagsstämman och

Allmännyttig verksamhet

Bolagets uppgift är att tillhandahålla ett heltäckande televisions- och radioprogramutbud jämte special- och tilläggstjänster för alla på lika villkor. Dessa och andra innehållstjänster som ansluter sig till den allmännyttiga verksamheten kan tillhandahållas i alla telenät.

Den allmännyttiga verksamheten skall särskilt

1) stöda *en fungerande* demokrati genom att tillhandahålla ett mångsidigt utbud av fakta, åsikter och diskussioner i samhällsfrågor, även för minoriteter och specialgrupper,

2) stöda, skapa och utveckla den inhemska kulturen och förmedla dess resultat till allas förfogande,

3) främja programutbudets allmänbildande karaktär, stöda medborgarna i deras studier samt tillhandahålla andaktsprogram,

4) behandla de finskspråkiga och svenskspråkiga medborgarna på lika grunder i programverksamheten och tillhandahålla tjänster på samiska, romani och teckenspråk och i tillämpliga delar även för andra språkgrupper i landet,

5) förmedla myndighetsmeddelanden som anges närmare genom förordning och bereda sig på att sköta rundradioverksamheten under undantagsförhållanden, samt

Allmännyttig verksamhet

bereda de ärenden som skall behandlas vid stämman,

5) årligen lämna Kommunikationsverket en berättelse över bolagets verksamhet.

Bolagets uppgift är att tillhandahålla ett heltäckande televisions- och radioprogramutbud jämte special- och tilläggstjänster för alla på lika villkor. Dessa och andra innehållstjänster som ansluter sig till den allmännyttiga verksamheten kan tillhandahållas i alla telenät.

Den programverksamhet som bedrivs i allmännyttigt syfte skall särskilt

1) stödja demokratin och enskildas möjlighet att påverka, genom att tillhandahålla ett mångsidigt utbud av fakta, åsikter och diskussioner samt en möjlighet till växelverkan,

2) producera, skapa och utveckla inhemska kultur, konst och stimulerande underhållning,

3) i programutbudet beakta synpunkter som har att göra med allmänbildning och jämställdhet, erbjuda möjligheter till lärande och självutveckling, lägga vikt vid program avsedda för barn samt tillhandahålla andaktsprogram,

4) behandla den finskspråkiga och svenskspråkiga befolkningen på lika grunder i programverksamheten samt tillhandahålla tjänster på samiska, romani och teckenspråk och i tillämpliga delar även för andra språkgrupper i landet,

5) stöda tolerans och kulturell mångfald samt sörja för programutbud även för minoriteter och specialgrupper,

6) främja växelverkan mellan olika kulturer och upprätthålla ett programutbud som riktar sig utomlands, samt

7) förmedla myndighetsmeddelanden som anges närmare genom förordning och ha beredskap för att sköta televisions- och radioverksamheten under undantagsförhållanden.

6) framställa, producera och sända finländska program och förmedla nyheter och program mellan Finland och andra länder.

Denna lag träder i kraft den .
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.